

Як доўга блукаючы пада-
рожнік у спякотнай пустыні
з перасохшымі губамі пры-
паў да крыніцы, каб ната-
ліць смагу, так і я пасля
васьмігадовай вайсковай
службы ўдалечыні ад род-
нага бацькоўскага кута
накінуўся на чытанне бела-
рускай літаратуры ў арыгі-
нале.

Вельмі чаравала паэзія:
гэта ж паэты патхняюць у
літаральным сэнсе — шчы-
ра дораць чалавеку душу.

І горды я, што вырас
ля Дняпра,
што шыр рачная
мне ў душу запала,
даўно, як ля рыбацкага
кастра
Я траўся хлапчуком яшчэ,
бывала.
І слова даў я вернае тады,
што дзе б ні быў,
Дняпро мой помніць родны.

дрэваапрацоўчым камбіна-
це. У 1936 годзе скончыў
Маскоўскі інстытут замеж-
ных моў. З 1938 па 1946
годы знаходзіўся ў Савец-
кай Арміі. Удзельнік Вялі-
кай Айчыннай вайны, пры-
маў удзел у баях пад Ар-
лом і Масквой, у баявых
аперацыях на Волхаўскім і
Ленінградскім франтах.

У пасляваенны час вы-
даў кнігі паэзіі «Дняпроў-
скае рэха», «Арліная кры-
ніца», «Наш сын», «Світан-
скія сады», «Вершы і паэ-
мы», «Залатое дно», «Праз
бурныя парогі», «Пасылка
ў рай», «Размова з сэрцам»
і іншыя. Выдадзены кніга
апаваднанняў на рускай мо-
ве «Вересковый мёд», кніга
ўспамінаў, крытычных ар-
тыкулаў, нарысаў «За сло-
вам-падарункам». У 1969 і
1981 г. г. выйшлі выбра-

Я асабіста прачытаў усё,
што выйшла з-пад пяра
пісьменніка-земляка, кар-
патліва шукаючы радкоў
аб роднай Хоцімшчыне.
Але, на вялікі жаль, спа-
чатку нічога не знаходзіў.
І калі ў 1971 годзе ад імя
ўсіх чытачоў Трасцінскай
сельскай бібліятэкі я пасы-
лаў віншавальны адрас з
60-гадовым юбілеем, то ад-
начасова напісаў Аляксею
Аляксандравічу і паўтарыў,
як і ў папярэдніх пісьмах,
асабістую просьбу, каб у
новых жамчужынах сваёй
паэзіі ён адлюстравіў на-
шу хоцімскую зямлю. Неў-
забаве зямляк даслаў свае
кнігі з аўтаграфамі ў адрас
чытачоў сельскай бібліятэ-
кі: «Чытачам і супрацоўні-
кам Трасцінскай сельскай
бібліятэкі са шчырай пры-
хільнасцю і з найлепшымі

вых кніжак з бібкалектара
мы атрымалі новую кнігу
паэзіі Аляксея Зарыцкага
«Мая асяніна», а ў ёй
верш, прысвечаны Хоцімс-
ку, з назваю «Лепшая ву-
ліца»:

Нарадзіўся я ў Хоцімску, —
Колісь глуш-глухмень,
За барамі дрымучымі,
За гаямі далёкімі, —
Лясуны ў навакольных
пущах галёкалі
Ад пудоты і ноч, і дзень.
Барабанаўка-вулка,
Дзе, як настырнае зерне,
Я ўзышоў на забытай
усімі зямлі,
Належала да Смаленскай
губерні,
А суседнія вулачкі
ўжо Магілёўскай былі.
Белая Русь так
блізка-блізка,
І Вялікая тут —
не чужынай-чужой.

аб тым, што іх назаўсёды
палюбілі прыгажуні жано-
чага полу Дняпроўскай
стараны — нашы Зоркі
Венеры.

Цікавым успамінам па-
дзяліўся Аляксей Зарыцкі і
ў кнізе «За словам — па-
дарунак», якая з друку
выйшла ў 1985 годзе, аб
наведанні Хоцімска ў па-
чатку лета 1938 года:

«...Гледзячы на даволі
ўбогае мястэчка Хоцімск,
думаў, якая ж глушыня
была тут дваццаць сем га-
доў назад, калі мне дазя-
лося нарадзіцца на яго ўс-
краіне — Барабанаўцы, та-
ды фактычна асобнай вёс-
цы (зараз тэрыторыя вулі-
цы Дзяржынскага). Але
мясціна, дзе ты ўпершыню
зірнуў на свет, відаць, ва-
біць кожнага. Хоцімск у
тыя гады не страціў яшчэ
сваё местачковае аблічча.
Пыльныя незабрукаваныя
вуліцы, незайдросныя до-
мікі і хаты. Вельмі адчува-
лася там адрэзанаць ад
гандлёвых і культурных
цэнтраў, ад чыгункі. Прай-
шоў я аднойчы туды, хацеў
зайсці ў адзін магазін — за-
чынены, падышоў да дру-
гога, трэцяга, чацвёртага —
тое самае. Выпадкова даве-
даўся ад сустрэчнага мілі-
цыянера, што ў Хоцімск
прывезлі піва, а гэта бывае
вельмі рэдка, таму ўстано-
вы пачнуць працаваць нар-

„Нарадзіўся я ў дняпроўскай старане...“

Пры чытанні гэтых рад-
коў павеяла чымсьці бліз-
кім, родным. Добра памя-
таю, як гэты цудоўны верш
«Дняпро» захапіў мяне і
прымусіў звярнуць увагу
на аўтара. Ім аказаўся
Аляксей Аляксандравіч За-
рыцкі, які ва ўсіх сваіх аў-
табіяграфіях, змешчаных у
друку, паведамаў, што

няны творы ў 2-х тамах.
У сваіх вершах і паэмах
Аляксей Зарыцкі ўслаў-
ляў ратны подзвіг савецка-
га народа ў пады вайны,
гераічную працу па аднаў-
ленню разбуранай гаспа-
даркі, праўдзіва і ярка ад-
люстроўваў духоўны свет
нашых сучаснікаў. Яго паэ-
зія ўласціва шчырая інта-

пажаданнямі на добры ўс-
памін ад аўтара. Аляксей
Зарыцкі».
І пісьмо-адказ: «...З Хо-
цімска мае бацькі выехалі,
калі мне не было і двух га-
доў, пагэтану ніякіх дзіця-
чых успамінаў аб ім у мя-
не не захавалася. З гэтай
прычыны я, відаць, нічога
не напісаў аб Хоцімску і

Над самай-самай мяккой
Калыхалася мая калыска:
То з Расіі ды ў Беларусь,
То ў Расію ды з Беларусі.
Змалку лёг я
на правільны курс,
І з яго не саб'юся!
Барабанаўка —
лепшая вуліца!
Будзеш ты да магілы
мне помніца.

«...нарадзіўся 22 сакавіка 1911 года ў глухім мястэчку Хоцімску». Бацька паэта быў цызыным кантралёрам. Маці працавала настаўніцай у школе, дарэчы, у паэта ёсць і верш аб маці «Вучыцелька Насця».

«Цікавіцца літаратурай я пачаў рана, — пісаў Аляксей Аляксандравіч. — Гэтаму, відаць, спрыяў мой бацька. Спецыяльнасць яго не мела, здаецца, нічога агульнага з мастацтвам, але бацька вельмі любіў літаратуру, асабліва рускіх класікаў. Дома ў нас былі свае ўласныя Пушкін, Талстой, Чэхаў, Ляскоў і нават «Кабзар» Шаўчэнкі і народныя аповяданні Марка Ваўчка на ўкраінскай мове».

Пасля заканчэння сярэдняй школы працаваў электрамонтёрам на Бабруйскім

нацыя, мастацкая неа-срэднясць.

Вершы і паэмы Аляксея Зарыцкага неаднаразова перакладалі на рускую і іншыя мовы народаў СССР.

Вялікае месца ў творчасці паэта займала перакладчыцкая праца. Ён перакладаў з рускай, украінскай, літоўскай, нямецкай, польскай, лужыцка-сербскай моў. Памёр 29 кастрычніка 1987 года.

Творчы шлях паэта не быў заўсёды роўны, але, як зазначае ў сваім уступным артыкуле да двухтомніка паэт Алесь Звонак: «Паэзія Аляксея Зарыцкага своеасаблівая і арыгінальная, творчы почырк яго глыбока індывідуальны, бачанне свету яснае і шырокае, разважлівае і спакойнае і філасофска-задумнае».

не ведаю — ці змагу што-небудзь аб ім напісаць. У Хоцімску і на Хоцімшчыне пасля таго, як выехалі адтуль з бацькамі, я быў першы раз у 1929 годзе: мне тэрмінова спатрэбілася пасведчанне аб нараджэнні. Другі раз я быў летам 1938 года, адпачываў на працягу некалькіх тыдняў пад Хоцімскам у вёсцы Альшоў разам з паэтам Аркадзем Куляшовым у яго бацькоў. Пабываць на Хоцімшчыне, бяспрэчна, хочацца, але часу заўсёды не хапае і я гэту паездку ўсё адкладваю і адкладваю...».

Доўгі час не губляў надзей, што пісьменнік-зямляк магчыма знойдзе час і наведае Хоцімшчыну. Але ж колькі радасці было для мяне і актывістаў сельскай бібліятэкі, калі ў 1973 годзе з чарговай партыяй но-

Да цябе і дагэтуль
душа мая туліцца,
Маё сэрца дзядоўскае
горнецца.

У другім вершы «Верце, хлопцы, толькі мне!» паэт дае рэцэпт-параду, асабліва слушную ў дні жаночага свята ў сакавіку:

...А калі нявесту хочаш
Выбраць, друг мой малады,
Ты спянайся ў Прыдзяпроўе,
Паяздкай хутчэй туды,
Там дзлўчат прыгожых многа,
У вачах глыбее сінь.
Там ужо, калі палюбяць,
То заўсёды — назусім.
Хлопцы, слухайце старога,
Верце, хлопцы, толькі мне:
Сам калісь шукаў нявесту
Я ў Дзяпроўскай старане.

Асабіста абсалютна згодзен з паэтам-земляком і аўтар гэтага допісу. Ды трымаю і цвёрдую думку, што не шкадуюць і ўсе мужчыны зямлі хоцімскай

італьяна толькі тады, калі хацімчане разбяруць і вып'юць усё піва. Ну, а на гэту справу яны звычайна трацяць дзве-тры гадзіны. Жылі тады ў Хоцімску старыя людзі, якія помнілі майго бацьку і маці і іхняе вяселле...».

Калі б не раптоўная смерць на 77-м годзе жыцця таленавітага паэта-зямляка, то Аляксей Аляксандравіч свой 85-падовы юбілей адзначаў бы новымі творамі аб родным хоцімскім куце, аб хвалях дняпроўскіх, аб прыгажуні-Бесядзі, аб людзях прыбаседскага краю. З пашанай мы адносіцца абавязаны да творчасці таленавітага і самабытнага паэта-зямляка.

М. ЛАСОЎСКІ,
краязнаўца,
вёска Трасціно.